

Анотація вибіркової дисципліни «Мова сучасних ЗМІ»

Мета дисципліни «Мова сучасних ЗМІ» – дати уявлення про основні закономірності функціонування мови у засобах масової інформації на сучасному етапі розвитку інформаційного суспільства, що сприятиме вдосконаленню як журналістського тексту, так і редакторської роботи над медіапродуктом сучасних ЗМІ.

Завдання: виявити місце і роль мови ЗМІ у системі національної мови; охарактеризувати сучасний стан мови українських засобів масової інформації к. ХХ – поч. ХХІ ст.; розглянути специфіку мови різних каналів ЗМІ: преси, радіо, ТБ, Інтернету; виявити основні тенденції в оновленні фонетичної, лексичної, морфологічної та синтаксичної систем мови ЗМІ к. ХХ – поч. ХХІ ст.; проаналізувати основні типи порушень норм літературної мови на всіх рівнях (фонетичному, словотворчому, лексичному, морфологічному, синтаксичному) у сучасному медіатексті.

Набуті компетентності:

- здатність визначати основні особливості масової комунікації як специфічної сфери функціонування мови мас-медіа;
- здатність розрізняти специфіку мови різних каналів ЗМІ;
- здатність орієнтуватись у сучасних тенденціях розвитку мови ЗМІ к. ХХ – поч. ХХІ ст.;
- здатність виокремлювати у конкретному медіатексті особливості інноваційних процесів у мові ЗМІ на фонетичному, лексичному, словотвірному, морфологічному, синтаксичному рівнях;
- здатність характеризувати конкретний медіатекст з точки зору його відповідності нормам літературної мови;
- здатність виявляти основні типи порушень норм літературної мови у конкретному медіатексті на всіх його рівнях (фонетичному, словотворчому, лексичному, морфологічному, синтаксичному);
- здатність застосовувати отримані знання при саморедагуванні, редагуванні, реферуванні та анотуванні текстів ЗМІ.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
Факультет систем та засобів масової комунікації
Кафедра видавничої справи та міжкультурної комунікації

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан факультету
систем і засобів масової комунікації
проф. Демченко В. Д.

_____ 2017 р.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

Мова сучасних ЗМІ

Мова сучасних ЗМІ. Програма навчальної дисципліни. – ДНУ, 2017.

Розробник: Л. О. Губа, кандидат філологічних наук, доцент кафедри видавничої справи та міжкультурної комунікації ДНУ ім. О. Гончара

Рецензенти: Н. В. Підмогильна, доктор філологічних наук, професор кафедри видавничої справи та міжкультурної комунікації ДНУ ім. О. Гончара;

Н.І. Іванова, філологічних наук, доцент кафедри видавничої справи та міжкультурної комунікації ДНУ ім. О. Гончара.

Затверджено Вченою радою факультету систем і засобів масової комунікації.

Протокол № 11 **від** « 22 » 06 2017 р.

© ДНУ ім. О. Гончара, 2017

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МОВА СУЧАСНИХ ЗМІ»

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни		
		денна форма навчання	заочна форма навчання	
Кількість кредитів 3	Галузь знань 0303 Журналістика та інформація (шифр і назва)	<u>(за вибором)</u>		
	Напрямок підготовки 6.030301 – Журналістика (шифр і назва)			
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування):	Рік підготовки:		
Змістових модулів – 1		3-й	-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр		
Загальна кількість годин - 90		6-й	-й	-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2; самостійної роботи студента – 3	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції		
		16 год.	год.	год.
		Практичні, семінарські		
		18 год.	год.	год.
		Лабораторні		
				год.
		Самостійна робота		
56 год.	год.			
У тому числі індивідуальні завдання: види, години				
Вид контролю: залік				

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 2/3

для заочної форми навчання -

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни «Мова сучасних ЗМІ» – дати уявлення про основні закономірності функціонування мови у засобах масової інформації на сучасному етапі розвитку інформаційного суспільства, що сприятиме вдосконаленню як журналістського тексту, так і редакторської роботи над медіапродуктом сучасних ЗМІ.

Завдання: виявити місце і роль мови ЗМІ у системі національної мови; охарактеризувати сучасний стан мови українських засобів масової інформації к. ХХ – поч. ХХІ ст.; розглянути специфіку мови різних каналів ЗМІ: преси, радіо, ТБ, Інтернету; виявити основні тенденції в оновленні фонетичної, лексичної, морфологічної та синтаксичної систем мови ЗМІ к. ХХ – поч. ХХІ ст.; проаналізувати основні типи порушень норм літературної мови на всіх рівнях (фонетичному, словотворчому, лексичному, морфологічному, синтаксичному) у сучасному медіатексті.

Набуті компетентності:

- здатність визначати основні особливості масової комунікації як специфічної сфери функціонування мови мас-медіа;
- здатність розрізняти специфіку мови різних каналів ЗМІ;
- здатність орієнтуватись у сучасних тенденціях розвитку мови ЗМІ к. ХХ – поч. ХХІ ст.;
- здатність виокремлювати у конкретному медіатексті особливості інноваційних процесів у мові ЗМІ на фонетичному, лексичному, словотвірному, морфологічному, синтаксичному рівнях;
- здатність характеризувати конкретний медіатекст з точки зору його відповідності нормам літературної мови;
- здатність виявляти основні типи порушень норм літературної мови у конкретному медіатексті на всіх його рівнях (фонетичному, словотворчому, лексичному, морфологічному, синтаксичному);
- здатність застосовувати отримані знання при саморедагуванні, редагуванні, реферуванні та анотуванні текстів ЗМІ.

2. Програма навчальної дисципліни Семестр 6

Змістовий модуль 1. Мова ЗМІ як репрезентант національної мови у сучасному інформаційному світі

Тема 1. Мова сучасних ЗМІ як репрезентант національної мови.

Тема 2. Базові характеристики мови ЗМІ к. ХХ - поч. ХХІ ст.

Тема 3. Специфіка мови різних каналів ЗМІ: преси, радіо, ТБ, Інтернету.

Тема 4. Лексичні процеси у сучасних медіатекстах.

Тема 5. Морфологічні та словотвірні зміни у мові сучасних ЗМІ.

Тема 6. Синтаксис мови ЗМІ: новітні тенденції.

Тема 7. Поширеність помилок у мові сучасних ЗМІ: наслідки для сучасного стану національної мови.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	ла б	ін д	с.р .		л	п	ла б	ін д	с.р .	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1													
Змістовий модуль 1. Мова ЗМІ як найважливіший засіб впливу на суспільну свідомість.													
Тема 1. Мова сучасних ЗМІ як репрезентант національної мови.		2											
Тема 2. Базові характеристики мови ЗМІ к. ХХ - поч. ХХІ ст.		2											
Тема 3. Специфіка мови різних каналів ЗМІ: преси, радіо, ТБ, Інтернету.	52	2	4				10						
Тема 4. Лексичні процеси у сучасних медіатекстах.	48	2	4				10						
Тема 5. Морфологічні та словотвірні зміни у сучасній мові ЗМІ.		2	2				10						
Тема 6. Синтаксис мови ЗМІ: новітні тенденції.		4	4				10						
Тема 7. Поширеність помилок у мові сучасних ЗМІ: наслідки для сучасного стану національної мови.		2	4				16						
Разом за змістовим модулем 1	90	16	18				56						

Усього годин	90	16	18			56						
ІНДЗ												
Усього годин	90	16	18			56						

Завдання для самостійної роботи

1. Аналіз телетексту за вибором студента. Виявлення у тексті ТБ особливостей інноваційних процесів у мові ЗМІ на фонетичному, лексичному, словотвірному, морфологічному, синтаксичному рівнях та помилок різних видів (текст за вибором студента)
2. Аналіз радіотексту за вибором студента. Виявлення у радіотексті особливостей інноваційних процесів у мові ЗМІ на фонетичному, лексичному, словотвірному, морфологічному, синтаксичному рівнях та помилок різних видів (текст за вибором студента)
3. Аналіз друкованого тексту за вибором студента. Виявлення у друкованому тексті особливостей інноваційних процесів у мові ЗМІ на лексичному, словотвірному, морфологічному, синтаксичному рівнях та помилок різних видів (текст за вибором студента)
4. Аналіз інтернет-тексту у ЗМК за вибором студента. Виявлення в інтернет-тексті особливостей інноваційних процесів у мові ЗМІ на лексичному, словотвірному, морфологічному, синтаксичному рівнях та помилок різних видів (текст за вибором студента)
5. Створення власного медіапродукту (друкований текст на будь-яку актуальну тему) і його письмовий самоаналіз з точки зору відповідності специфіці даного виду медіатексту та літературній нормі.
6. Збір матеріалу для складання словника найпоширеніших помилок у текстах сучасних ЗМІ (лексичних, морфологічних, синтаксичних, стилістичних).

Методи навчання

Лекції, практичні заняття, поточні консультації, індивідуальні заняття.

Методи контролю

Форми поточного контролю – відповіді на практичних заняттях, контроль виконання завдань із самостійної роботи. Форма підсумкового контролю - залік.

Рекомендована література **Базова**

1. Добросклонская Т. Г. Медиалингвистика: системный подход к изучению языка СМИ: современная английская медиаречь. М., 2008. 264 с.
2. Капелюшний А. Стилїстика і редагування: Практичний словник-довідник журналіста. – Львів: ПАІС, 2002. – 576 с.
3. Костомаров В.Г. Языковой вкус эпохи: Из наблюдений над речевой практикой масс-медиа. – СПб.: «Златоуст». 1999. 320с.
4. Медіалінгвістика : Словник термінів і понять / Л.І. Шевченко, Д.В. Дергач, Д.Ю Сизонов / За ред. проф. Л.І. Шевченко. - К. : ВПЦ "Київський університет", 2013. - 240 с.
5. Панченко С. А. Українська мова в засобах масової комунікації. – Запоріжжя, 2009. - Режим доступу: <https://studfiles.net/preview/5082463/>
6. Партико З. В. Загальне редагування: Нормативні основи. – Л.. Афіша, 2006 – 416 с.
7. Різун В. Літературне редагування: Підручник. К.: Либідь, 1996. – 240 с.
8. Сметанина С. Медіатекст в системі культури (динамічні процеси в мові і стилі журналістики кінця ХХ століття). – СПб., 2002. – 384 с.
9. Стишов О. А. Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі мови засобів масової інформації): Монографія. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2003. – 388 с.
10. Шевченко Л.І. Медіалінгвістика в сучасній Україні: аналіз ситуації / Л. І. Шевченко // Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика. - 2013. - Вип. 26. - С. 3-12.

Допоміжна

1. Бондаренко Т. Г. Типологія мовних помилок та їх усунення під час редагування журналістських матеріалів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.01.08 «Журналістика» / - Київ, 2003 – 18 с.
2. Василько З. Значення слова і контекст: лексична сполучуваність // Вісник ЛНУ. Серія філол. – Вип. 34. – Львів: ЛНУ, 2004. – С. 244-250.
3. Волощак М. Неправильно-правильно: Довідник з українського слововживання: За матеріалами засобів масової інформації. – К.:Укр. видавнича спілка, 2000. – 265 с.
4. Головащук С. Українське літературне слововживання: Словник-довідник. – К.: Вища школа, 1995. – 319 с.
5. Джеймс Галл. Мас-медіа, комунікація, культура: глобальний підхід. – К.:К.І.С., 2002. – 329 с.
6. Єлісєєва Ю. Культура і техніка мовлення в телерадіожурналістиці // Стил і текст. – 2001. – Вип. 2. – С. 168-175.
7. Ілік Т. Інтержаргон як елемент жаргонної системи української мови // Лінгвістичні студії. Вип. 12. – Донецьк: ДонНУ, 2004. – С. 196-200.
8. Коваленко Б. О. Стилїстично знижена лексика в мові сучасної української публіцистики: Автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. – К., 2003. – 19 с.

9. Лінгвістика впливу : [Монографія] / В.В. Різун, Н.Ф. Непийвода, В.М. Корнєєв. – К., 2005. – 148 с
10. Кудрявцева Л. О., Дядечко Л. П., Дорофієва О. М., Філатенко І. О., Черненко Г. А. Сучасні аспекти дослідження мас-медійного дискурсу: експресія – вплив – маніпуляція // Мовознавство. – 2005. – № 1.–С. 58–66.
11. Мацько Л. Українська мова в кінці ХХ століття (Зміни в лексиці) // Дивослово. – 2000. – № 4. – С. 15-20.
12. *Навальна М.* Розмовна лексика в мові української преси кінця ХХ – початку ХХІ ст. -Режим доступу: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2140>
13. Нікітіна Н. Українська мова на телебаченні // Дивослово.- 2004. -№ 12 - С.2-7.
14. Німчук В. Проблеми українського правопису ХХ – початку ХХІ ст. – К.: Вид-во АН України, 2002. – 113 с.
15. Палій О. Авторські неологізми у газетному мовленні // Лінгвістичні студії. Вип. 12. – Донецьк: ДонНУ, 2004. – С. 212-218.
16. Почепцов Г. Теорія комунікацій / Г. Почепцов. – К. : ВПЦ «Київський університет», 1999. – 308 с.
17. Сербенська О. Інноваційні процеси у мові сучасних засобів масової комунікації // Українська періодика: історія і сучасність. – Львів, 2000. – С.232-235.
18. Ставицька Л. Українсько-російська двомовність: соціопсихологічні та лексикографічні аспекти // Дивослово. – 2001. – № 11. – С. 13-16.
19. Шаповалова Г.В. Інноваційні процеси в сучасному медіатексті (функціонально-лінгвістичні аспекти). Автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.01.08. – журналістика / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ, 2003
20. Дончик В. Мова не винна : (Про суржик, двомовність і грамотність на українському ТБ) // Слово і час. - 2001. - № 2. - С. 68-77
21. Яцимірська М.Г. Прагматично-комунікативні особливості вербальної комунікації в Інтернеті / М.Г. Яцимірська // Пресознавчі студії : історія, теорія, методологія : [Зб. праць кафедри української преси і дослідницького центру історії західноукраїнської преси]. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2007. – Вип. 8. – С. 245–246. __

Інформаційні ресурси

1. <http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/mediaosvita/>
2. <http://liber.onu.edu.ua/opacunicode/index.php?...notices...>
3. <http://philology.knu.ua/node/>
4. <http://language-policy.info/tag/mova-u-zmi/>
5. <http://www.mova.info/>
6. <http://mediascope.ru>
7. <http://medialing.spbu.ru/>